

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — poverjenišvo Ljubljana
Mesečna priloga »Prosveta«

Vredniti in upravi: Ljubljana, Praviškanova ulica 6/1 Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak torker. Naročnina letno 60 Din, za izmenitve 80 Din. Član pov. UJU plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davok posebe. Pošt. šek. rač. 11.197. Telefon 5175

Čuvajmo narodovo zdravje!

V javnosti je bila objavljena prošle dni številka preko katere ne moremo iti tudi mi, narodovi učitelji, ne da bi se posebe bavili z njo in vprašanjem, ki ga zadeva.

Protituberkulozna liga je namreč ugotovila, da boleha v Dravski banovini 70.000 oseb, t. j. edinic naroda za tuberkulozo, od tega 20.000 za odprto tuberkulozo, umrje pa letno 3000 oseb za to boleznijo.

To so številke, ki kličejo vse sloje k delu, in ni šola in ne učiteljstvo zadnje, če ne za zdravniški prvo, ki je poklicano, da se bavi s tem vprašanjem. Beseda šolska higijena, higijena pouka in problemi narodovega zdravja bodo morali tudi med vprašanji šolstva in učiteljstva dobiti svoje mesto bolj med prvimi vprašanji aktualnih razprav. Prepričani smo, da bodo gg. zdravniki, osobito ko se izvede v polnem obsegu predvidena organizacija šolsko-zdravniške službe in šolskih poliklinik, pozdravljali stremenje in vzpodbudo, ki jo bo učiteljstvo samo podvzelo v tem pogledu.

Saj je šola oni temelj, ki stori lahko največ v tem pogledu, saj je šolska doba najvažnejši čas, ko je treba očuvati mladino — bodoči narod — pred kalni te boleznijo. Pa ne samo v šoli in ne samo med mladino, učiteljstvu je dana široka možnost, da zatira kalni in podlago te bolezni tudi zunaj šole, v domovih samih in tudi med poedinimi poklici.

Statistika izkazuje, da je lani v Dravski banovini od obolenj na tuberkulozo pripadalo: 50 odst. tovarniškim delavcem, 803 odst. uradnikom, 657 odst. krojačem, 638 odst. mizarjem, 602 odst. zidarjem, 566 odst. ključavničarjem, 511 odst. služkinjam, 495 odst. čevljarjem, 201 odst. črkoštevavcem in prodajalcem, 182 odst. knjižgovezom, 055 odst. fotografom, 055 kamnosekom, 036 odst. pekrom.

To nam kaže, katerim otrokom je treba posvečati tudi v šoli svojo pozornost glede zdravstvenih razmer. Predvsem pride tu v poštev proučevanje vprašanj bivanja na slabem, zatohlem in prašnem zraku ter protitež čistega zraka; nadalje vprašanje prehrane, zaradi gospodarskih razmer često nezadostne in pomanjkljive prehrane; vprašanje pota v šolo ter potrebnega odpočitka — vse to, kar slabi organizem, da opeša glede odpornosti.

Z novimi zakonitimi določili je dana podlaga za pridobivanje sredstev in svrhu od pomoči vsem nedostakom. Predvsem pride tu v poštev naprave, ki jih predvidevajo zakon o zdravstveni zaščiti učencev, pravilnik o šolskih poliklinikah in šolskih zdravniških, pravilnik o zdravstvenem pregledu učiteljev in učencev, zakon o zatiranju nalezljivih bolezni, pravilnik o zatiranju nalezljivih bolezni v šolah, zakon o zdravstvenih ustanovah in pravilnik o delovanju zdravstvenih odborov.

Mnogo učiteljev že deluje tudi pri okrajšanih odborih protituberkulozne lige. Tudi ta si je izdelala svoj zdravstveni prosvetni in šolski program, ki ga hoče uveljaviti.

Iz svojega programa glede šole in zdravstvene prosvete objavlja sledeče:

Skrb za mladino do šolske dobe z zadostno hrano in zdravimi stanovanji in zadostno obleko in vestno skrb za šolsko mladino.

Šola obiskuje sedaj vsaj v Ljubljani do 60 odst. slabotnih, rahitčnih otrok. Zato naj se določi vstop v prvi razred šole z dopolnjenim 7. letom.

Pouk naj se pa začne v prvem in drugem razredu v zimskem času šole ob 9. dopoldne, da se lahko otroci dovolj naspje.

Oskrbeti je treba prehrano revnih šolskih otrok (mleko, kruh, juha) in onih, ki ostanejo čez poldne v šoli (šolska kuhinja).

Enotno naj se organizirajo počitniške kolonije v prvi vrsti v naših gorah. Omogočiti je pa seveda v prvi vrsti treba udeležbo pri teh kolonijah najrevnejšim iz mehičje ničnih stanovanj in s slabo prehrano.

Obvezni izleti naj se prirejajo vsaj enkrat na teden v okolico.

Omejiti je telovadbo v telovadnicah in jo prenesti na dvorišče. V mestih Ljubljana, Maribor, Celje in v industrijskih krajih (Trbovlje, Hrastnik, Zagorje in Jesenice) naj se napravijo večja igrišča na travnikih. Telovadbo v pred in v šolski dobi naj dosledno prevzame Sokol. Da se bo pa gojila pravilno, je treba, da ima dobre telovadne učitelje, specializirane za telovadbo dece in od države nastavljeni; zdravnike pri Sokolu, ki določajo vrsto telovadbe za vsakega dečka in naraščajnika, vaje zanj predpisuje zdravnik društva, ki pozna natanko vsak defekt organizma.

Odpravi naj se ročno delo deklic kakor dečkov, ker to le ovira razvoj oprisa.

Zdravstveno nadzorstvo nad otroki je treba poveriti šolskemu zdravniku, ki naj ima v stalni evidenci slabotne in bolehe otroke in se mu potem ni treba toliko brigati za zdravo mladino.

Za slabotno, posebno pa za ono s tuberkulozo ogroženo šolsko dečo naj se ustanovi za vso banovino gozdna šola na deželi v čistem zraku. Ta naj bi imela: 4 razrede osnovne šole, pozimi v poslopju samem, v de-

ževnem vremenu v lopah, sicer pa na prostem za vse druge čase, prenosljive stole in pisalne mize, skupna prenočišča za dečo, stanovanja za učitelje in nameščence, obednico, umivalnico in kopalnico ter igrišča.

V splošnem se mora voditi kontrola stanovanj in siromašnih oseb, v prvi vrsti pa onih, kjer se nahaja jetičen član. Pomagati je treba z nasvetom in seveda tudi dejansko za sanacijo stanovanja, za izboljšanje prehrane, s perilom in obleko.

Vrši naj se najstrožja kontrola obratov in brezobzirna sanacija onih tovarn, iz katerih se rekrutira največje število tuberkuloznih.

Potrebna je kontrola krav po živino-zdravniških in odkup jetičnih krav po državi.

Siromašnim svojcem jetičnih naj se nudi podpora v hrani.

Razkuževanje tuberkuloznih stanovanj je nujno potrebno pri preselitvi ali smrti. Stalno se morajo nuditi desinfekcijska sredstva sostanovalcem jetičnega. Nalezljivo bolni naj se izolirajo.

Uvedejo naj se posvetovalne stanice za določitev poklica.

Po pravilniku o zdravstvenih občinah so tudi učitelji člani zdravstvenih odborov v občini. Obsežen je delokrog, ki ga imajo ti odbori in tudi naloga učiteljstva pri njih je velevažna. Osobito za učitelje se nudi tu obširno polje, ki ga že po svoji naravi lahko celo bolje opravijo od moških.

Sredstva, ki jih nudijo določbe o šolskih zdravniških in o šolskih poliklinikah, bo treba izrabiti do skrajnosti in tudi določbe zakona o narodnih šolah, ki v gornjo pomoč nalažja krajevnim šolskim odborom posebne dolžnosti, bo treba izvesti do kraja.

O gori naštetih novih zakonitih določil in o važnosti teh določb pa je najbolje, da razpravljajo sreska učiteljska društva, za kar naj povabijo osobito gg. zdravnike k sodelovanju.

Tudi h gornjim vprašanjem se še povrnemo.

Pevski zbor UJU — Ljubljana na turneji po Jugoslaviji.

Počastitev koncerta po Nj. Vel. kraljici Mariji. — Odlično darilo Nj. Vel. kraljice in g. ministrskega predsednika generala Petra Živkovića zboru. — Poset ministrskega predsednika generala Petra Živkovića, prosvetnega ministra g. Br. Maksimovića in ministra za šume in rude g. Dušana Serneca na koncertu. — Tudi v drugih krajih so koncerti dobro uspeli.

Ni še tako daleč za nami čas, ko je Pevski zbor UJU ponesel našo pesem po bratski Češkoslovaški ter tamkaj proslavil naše delo in pokazal, da stremi tudi jugoslovnsko učiteljstvo za istim ciljem, kakor češkoslovaško s svojima zboroma praških in moravskih učiteljev. Ta turneja je prinesla našemu zboru laiskava priznanja češke in slovaške muzikalne publike, vsemu jugoslovnskemu učiteljstvu pa vcepila pomoč, da je iz njegove sredine nastal mogočen pevski zbor, ki se je v tako kratkem času povzpcl do tako priznane umetniške višine.

Zbor ni miroval in med tem časom je priredil več koncertov v Dravski banovini in se kočno odločil prirediti turnejo tudi po vseh večjih mestih Jugoslavije. Ta turneja se vrši pod visokim pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije.

Odhod v Zagreb.

V torek 3. marca se je odpravil zbor na pot in je že isti dan zvečer priredil koncert. Na kolodvoru so pričakovali naše pevce zagrebški stanovski tovariši, zastopniki oblastev in raznih pevskih društev, ki so vsi prav

iskreno pozdravili došle pevce in jim želeli mnogo uspeha. V restavraciji »Lovački rog« je bila gostom prirejena zakuska.

Zagrebski koncert.

O tem koncertu piše g. Adamič, ki se je sam udeležil turneje do Beograda v »Slovenskem Narodu« naslednje:

»V Zagrebu, kjer se je vršil koncert v dvorani Glasbenega zavoda, obisk ni bil baš najugodnejši. Krivda ne zadene niti pevskega zbora, niti programa, pač pa Zagrebčani, kakor tudi mi v Ljubljani čutimo, da se glasbena sezona bliža koncu in vsi prireditelji hite, da še plasirajo svoje koncerte v ta mesec in si zato glasbene prireditve podajajo druga drugi roko. Vsak dan je koncert, približno pa je tu kot pri nas ali v Beogradu vedno ista in ne zmore niti časovno niti denarno vseh posetov. Ni se torej čuditi, ako Zagreb ni obiskal koncerta učiteljev v tako velikem obsegu, kakor bi bilo to želeli in bi se to ob drugem času najbrž tudi dogodilo. Del zagrebške kritike je koncertno izvajanje in nekaj programa sprejel dokaj hladno in odklonilno. Morda so bili tega nerazpoloženja očitjevalci krivi deloma osebni razlogi, deloma čisto posebni nazorji zlasti o moderni naši vokalni muziki. Izjave omenjenih kritikov moramo vzeti kot priznanje ali nepripravljenost poedincev, celotna publika pa je sprejela koncert z izvrstnim razpoloženjem. Ne moremo se dotikati posameznosti, toda ves večer je bil zelo animiran in je bilo kljub slabejšemu obisku živahnega ploskanja, venci in odobravanja silno mnogo, tako, da pevski zbor slovenskih učiteljev tudi v Zagrebu zaznamuje navsezadnje odlično velik uspeh svojega koncerta, prav posebno pa še v moralnem oziru.«

Takoj po končanem koncertu se je zbor odpeljal v Beograd, kamor je prispel v sredo 4. marca ob 8:30.

Beograd pozdravlja učitelje pevce.

Že nekaj dni pred prihodom Učiteljskega pevskega zbora iz Ljubljane so pisali vsi beograjski listi o koncertni turneji zbora. Ob prihodu v Beograd je bilo zbrano na kolo dvoru mnogo odličnega beograjskega občinstva, prihiteli so zastopniki oblastev, učiteljstvo, šolska mladina, zastopniki pevskih društev itd. Ko je privozil vlak je svirala tudi vojaška godba.

Prvi je pozdravil svoje slovenske tovariše g. Dragoljub Ilić, predsednik beograjskega učiteljskega pevskega zbora »Marinkovića«, ki jim je v prav prirčenem govoru želel najboljših uspehov na tej turneji.

V imenu ministrstva prosvete je pozdravil zbor g. Strahinja Damjanović, šef oddelka za narodno izobraževanje, ki je v svojem govoru izjavil: »Ministrstvo prosvete je vedno budno spremljalo delo našega učiteljstva in bo delalo to tudi v bodoče. Naši učitelji so pokazali dobre rezultate pri delu na prosvetnem in kulturnem polju. Tem učiteljem pripadate tudi vi dragi bratje in sestre iz Ljubljane. Pozdravljam vas v imenu ministrstva prosvete in želim, da odnesete iz Beograda najlepše vtise.«

Gospod Durović je pozdravil naše pevce in pevke v imenu beograjske občine.

LISTEK

„Kmetijska Matica.“

(Književna družba za kmetško ljudstvo.)

Tisk je danes najboljšje propagandno sredstvo, a dobra knjiga človekov najboljši prijatelj. To velja za vse sloje in vse kraje, najbolj pa še za naše podeželje, ki ni deležno raznih kulturnih in izobraževalnih ustanov, ki dvigajo nivo izobrazbe in napredka našega meščanstva.

Splošna in posebno še strokovna izobrazba je našemu kmetovalcu tako nujna eksistenčna potreba, da moramo le z veseljem pozdraviti sleherno pozitivno akcijo v tem pravcu. Toda strokovnjaki ne morejo vedno in v vsako vas na deželi, redka posamezna predavanja in še redkejši tečaji nudijo mnogo premalo.

To občutno vrzel izpolnjuje dobra strokovna knjiga. Najidealnejši posredovalec med ljudstvom in knjigo je učitelj, ker pozna na eni strani razmere in potrebe ljudstva, na drugi strani pa dobro knjigo; zato lahko svetuje in priporoča eno in drugo na obeh straneh. Zato so krajni šolski odbori v svojo lastno škodo včasih zelo skopi pri odmeri izdatkov za šolske knjižnice, ki naj bi bile cenovno ognjišče gospodarskega pouka v vsakem šolskem okolišu.

Za ceneno nabavo knjig skrbe pri nas razne tiskovne družbe in zadruge. Našemu podeželju je namenjena predvsem »Kmetijska Matica«, ki se pri svojem delu ozira izključno na potrebe našega kmetškega stanu in izdaja literarna dela, ki morejo čisto samo njega zanimati. Zato je razumljivo, da se je

manj poslužujejo meščani, dasi so njene edicije tudi pri njih deležne izrednega zanimanja.

Odlika Kmetijske Matice so njene poljudno pisane kmetijsko strokovne knjige, katerim se redno pridružujejo poleg povesti še druge z gospodarsko, prirodoslovno, zgodovinsko in sploh poučno vsebino. Tako nam je v zadnjih letih poklonila Kafolovo »Sadjarstvo«, ki je že v naslednjem letu doživel drugo izdajo, Rohmanovi »Zbirki kmetijskih nauk«, Gombačovo »Umno kletarstvo«, tovariša Skulja »Našo zelenjad«, Oblakovo »Našo prašičjo rejo«, Teržanovega »Kmetovalčevega svetovalca«, dalje Pnepeluhovo »V boju za zemljo in državo«, Sovretovo »Gospodarske razmere pri starih narodih«, Maeterlinkov »Westrovo« »Življenje čebela«, Kuharske bukvice za kmetške žene in dekleta in druge. Ze iz teh bežnih navodov se jasno vidi smernice, ki vodijo Kmetijsko Matico pri njenem delu.

Njeno književno darilo za leto 1930. je obsegalo običajne 4 knjige, od katerih nas je najbolj iznenadila prof. Čermeljova »Ljudska astronomija«, edina svoje vrste v naši literaturi. Pri njeni izvrstnosti se prav nič ne čudimo, če je skoro sama od sebe zlezla med šolske pomožne knjige. Tudi nobena šolska knjižnica je ne bi smela pogrešati, ker bi primernejšo težko dobili celo po izrecnem naročilu. (Knjiga obsega 192 strani velike osmerke, je bogato ilustrirana in ima pridan še dve karti: obzorno in severne polute).

Prof. Zalaznik: »Dvig uboge gmajne« nam podaja zgodovino borbe jugoslovanskega kmeta za svobodo in pravico v dobi od njegove naselitve na današnjem ozemlju do ustanovitve svobodne države. Tudi ta knjiga bo lahko tovarišem dober pripomoček pri pouku domače zgodovine.

Povest »Cesta« je izvirno delo našega tovariša Toneta Gasparija. Njegove povesti so na dobrem glasu in tudi to njegovo delo je javnost prav simpatično sprejela. Tragična usoda mladega idealista, ki pretrpi že v svoji mladosti težke udarce revnega življenja, občuti v svetovni vojni poleg telesnih ran še razočaranje svoje ljubezni in pade koncem vojne na domačih tleh, ubit od lastnih ljudi, braneč pred podivjanimi rojaki svojega vrednega bližnjega, ki je pred leti vrgel njega in njegovega očeta na cesto — je jedro povesti.

Kot četrto knjigo naj omenim še Veliki kolektar za leto 1931. z zelo zanimivimi razpravami kot so n. pr.: Preporod slovenske vasi, Pregled novejšje kmetijske zakonodaje, Sokolstvo na kmetih, Kriza itd.

Naročnina se je s tekočim letom znižala na 20 Din.

Znamo nam je stremljenje Kmetijske Matice, da privabi v svoj krog sotrudnikov in poverjenikov čim več naših tovarišev in tovarišic. Zato naj tudi te vrstice služijo spoznavanju te kulturne ustanove našega podeželja z namenom, da se tovariši in sami z njo okoristijo i njej pomagajo do uspešnega razvoja.

R.

Hubadova župa pevskih zborov.

(Prireditelj tečaja za pevovodje.)

V nedeljo 8. marca se je vršil v Ljubljani občni zbor Hubadove pevske župe, v kateri je veljanih mnogo (26) pevskih zborov Dravske banovine. Iz raznih poročil posameznih funkcionarjev je posneti, da se

morajo marsikatera društva boriti z raznimi zaprekami. Predvsem jim primanjkuje glasovnega materiala ter tu in tam dobrih pevovodij. Župni pevovodja g. Zorko Prelovce je med drugim omenjal, kako v veliko pomoč so pri posameznih zbora prva učitelji, ki se tudi na tem polju prav pridno udeležujejo. Saj bo na župnem koncertu nastopilo izmed 13 zborov šest takih, ki jih vežbajo učitelji. Z glasnim pritrevanjem so navzočji delegatje sprejeli Zorkov predlog, da se občni zbor pridruži spomenici UJU Ljubljana, zdevajoč kritiko ob priliki zasedanja banskega sveta.

Isti dan popoldne se je vršil v velikli dvorani Uniona župni koncert 13 pevskih zborov. Posamezni zbori so šteli 21 do 107 pevcev in pevk. To je bil res veličasten župni praznik. Poslušali smo lahke in najtežje skladbe. Čuditi se je ambicioznosti posameznih društev, saj so se nekatera mlada društva lotila težkih in najtežjih modernih skladb. In vendar so vsi zmagali na celi črti. Dobro je, da to niso bili tekmovalni nastopi, ne vem komu bi dali prvenstvo. Umljivo je seveda, da moramo tu izvzeti ljubljansko Glasbeno Matico.

Ni moj namen pisati kritiko o posameznih zbora, saj ne bi bilo baš lahko: 13 zborov z 27 kompozicijami. To je bila le revija zborov. Ako pa bodo zbori tako napredovali, kakor so v pretečenem letu in bo prvo nedeljo v marcu leta 1932. tekmovalni nastop, tedaj pa bodo imeli ocenjevalci težko delo. Prepričan sem, da bomo takrat zopet naštevati in našli še več zborov, ki jih vodijo učitelji: ta je Oskarjev, ta je Dragotinov, ta Janezov, ta Vinkotov, ta in ta itd. Bo jih bo, še mnogo jih bo, saj letos nekateri niso mogli priti. Pa se bo še našel kdo, ki se bo upal vreči kamen?

Tit.

Vsem se je v imenu zbora zahvalil gosp. Ivan Vouk, ki je poudarjal radost zbora nad tako prisrčnim sprejemom.

Matineja za šolske otroke.

Po sprejemu so odšli naši pevci in pevke v »Dački dom«, ondo lepo zgradbo našega udruženja, ki nudi za mal denar prenočišče vsem učiteljem, ki pride po opravkih v Beograd. Tam se je nastanil tudi naš zbor, a hrano so dobili v Učiteljskem domu, ki je prav blizu Dačkega doma.

Popoldne se je vršil koncert za šolsko mladino v univerzitetni dvorani. Nabito polna je bila ta dvorana in to ni malo. Oni torkariši (ce), ki so bili na letošnji glavni skupščini v Beogradu si lahko predstavljajo kakšne množice šolske mladine se da spraviti v to ogromno dvorano, da je nabito polna. In vendar je bila! — Prvi nastop v Beogradu in že prvič tak uspeh! Kakor po Čehoslovski, tako se je tudi v Beogradu obnesla prirediteljska mladinskega koncerta.

Deputacija zbora pri gg. predsedniku vlade, ministru prosvete in ministru za šume in rude.

Pod vodstvom predsednika UJU tov. Rabrenovića se je zglasila dne 5. marca deputacija Pevskega zbora UJU pri predsedniku vlade g. Petru Živkoviću, ki je deputacijo sprejel zelo prijazno. Zanimal se je za delovanje učiteljskega zbora in učiteljskega sploha. Objubil je zboru pri njegovem težkem kulturnem delu vso podporo ter mu je izročil kot prvo pomoč zares lep znesek 10.000 Din. Za velikodušen dar g. ministrskega predsednika mu bodi na tem mestu izrečena najiskrenejša zahvala, kajti s tem darom je g. ministrski predsednik pokazal, da razume prepotrebno in zelo koristno mislijo Učiteljskega pevskega zbora, ki zahteva od slovenskega učiteljstva, predvsem pa od članov zbora velike poštrevnosti in tudi materijelnih izdatkov.

Deputacija je pozdravila tudi ministra prosvete g. Božo Maksimovića, ki je istotako obljubil zboru svojo pomoč. Ravno tako se je zglasila deputacija pri ministru za šume in rude g. Serbecu, ki je odposlanec zbora, prav prijazno sprejel.

Lep uspeh večernega koncerta, ki so ga posejli visoki gosti.

V četrtek zvečer se je vršil v operi koncert, ki je pokazal kako globoko umevanje ima beograjska publika za koncertne prireditve, pokazal pa je tudi, kako visoko ceni poštrevnost naših tovarišev pevcev in pevk.

Med odličnimi gosti, ki so posetili koncert naj omenimo predvsem visoko pokroviteljico Nj. Vel. kraljico, ministrskega predsednika g. arm. generala Petra Živkovića, prosvetnega ministra g. Maksimovića. Tudi mnogo drugih odličnih osebnosti je prisostvovalo koncertu, da je pa bila prireditelj pravilno pripravljena, je pričala nabito polna dvorana. Vsi tedaj moramo priznati beograjskim tovarišem njihovo poštrevnost za tako lep uspeh.

Med odmorom je prišel na oder odposlanec Nj. Vel. kraljice Marije in izročil zboru res kraljevski dar visoke pokroviteljice znesek 10.000 Din. Vsaka beseda zahvale bi bila premajhen izraz čustva, ki ga je vzbudila tako velika pozornost Nj. Vel. kraljice Marije napram Pevskemu zboru UJU. — Živela Nj. Vel. kraljica, živel visoki kraljevski dom!

Po koncertu se je vršil v hotelu »Srbija« res prisrčen tovariški stestanek naših pevcev z beograjskimi tovariši!

O koncertu samem so poročali vsi beograjski listi, ki so prinašali obširna poročila, vsa polna pohvale in priznanja. Naj navedemo nekatere odstavke iz posameznih poročil:

»Politika« z dne 7. marca: Relativno presojeno, imajo Slovenci največ pevskih društev, a iz umetniškega stališča je treba priznati: Slovenci imajo nekoliko zborov visoke kvalitete, v prvem redu zbor »Glasbene Matice« v Ljubljani.

Za tem visokim prvenstvom teži »Učiteljski pevski zbor« iz Ljubljane.

Nadalje: Pevski zbor UJU v Ljubljani je muzikalno telo z umetniško avtoriteto, to je nesumljivo. Samo avtoritativno pevsko društvo more izvesti Osterčevu »Pesem o suhi muhi« naturalistično in precizno umetniško naenkrat; tudi izvrstno liriko najuglajenejšega sloga, polno intimne občutljivosti in slikovite mikavnosti Janka Ravniča... itd.

»Vreme« z dne 7. marca poudarja kot vsi drugi beograjski listi, da je Pevski zbor UJU sestavljen po načinu zborov praških in moravskih učiteljev in prinaša obširno kritiko o koncertu in pravi med drugim tudi to:

»Peti pod takimi akustičnimi okolnostmi moderne kompozicije skrajne levice, kot so Osterčeva »Pesem o suhi muhi« in Kogojeva »Vrabi in strašilo« in to s tako sigurnostjo in čisto intonacijo, kot je pel zbor slovenskih učiteljev, ni niti najmanj lahko, in v tem pogledu je pokazal zbor, na način, ki zasluži respekt, da zanj ne obstajajo nikakoli tehnični problemi, niti oni najbolj komplicirani atonalnega zborovskega sestava.«

Zbor si je s tem koncertom v Beogradu priboril poleg lepega števila trofej tudi priznanje vseh beograjskih glasbenih činiteljev in vsega beograjskega učiteljstva.

Učiteljsko pevsko društvo »Marinković« je podarilo našemu pevskemu zboru krasen srebrni venec, Jugoslovanski pevski savez je poklonil zboru krasen album slik iz Južne Srbije. Tudi ministrstvo prosvete je podelilo zboru izredno lep album slik iz svetovne vojne.

Naravnost ganljivo je bilo slovo na beograjskem kolodvoru. Poslavljali so se od naših pevcev njihovi stanovski tovariši, mnogi v Beogradu stanujoči Slovenci in veliko število odlične beograjske publike.

Koncert v Novem Sadu.

V Novem Sadu, kamor je prispel Pevski zbor UJU v petek 6. marca, mu je bil prirejen na kolodvoru res prisrčen sprejem. Vse tamkajšnje učiteljstvo je bilo zbrano na kolodvoru in po tovariškem pozdravu je odvedno svoje slovenske tovariše v svoj Učiteljski konvikt, kjer so jim postregli z raznimi okrepčili. Naši pevci so si nato ogledali razne zanimivosti v mestu samem, med katerimi je treba omeniti predvsem poslopje »Srbske Matice«, kjer sta jih pozdravila predsednik g. Lotić in tajnik g. Manojlović. Ogledali so si tudi trdnjavo Petrovaradin.

Koncert se je vršil zvečer v veliki dvorani, ki je bila zasedena do zadnjega prostora. Prisostvovali so koncertu tudi najodličnejši predstavniki mesta in oblasti.

Tudi o tem koncertu so prinesli zelo pohvalna poročila in kritike vsi novosadski in tudi beograjski listi. Vsi listi brez izjeme poudarjajo visoko kvaliteto in odlične zmožnosti Pevskega zbora UJU.

Po koncertu je bil prirejen v Oficirskem domu banket.

Ves čas svojega bivanja v Novem Sadu so bili naši pevci gosti »Novosadskega učiteljskega društva«, ki mu gre zahvala, da so bili naši tovariši tako lepo pogosteni.

Iz Novega Sada so odpotovali pevci v Bačko Palanko, Vukovar, Osijek, Brod in Sisek. O teh koncertih bomo poročali v prihodnji številki »Učiteljskega Tovariša«.

Dragoljub Branković,
inspektor min. prosvete v
Beogradu.

Oddelek za ustanove defektne dece v ministrstvu prosvete v Beogradu.

(Prispevek k zgodovini pouka defektne dece.)

Dragoljub Branković,
šef odseka za pouk in oddelka za defektno deco
v ministrstvu prosvete

Oddelek je bil ustanovljen z uredbo o ureditvi ministrstva prosvete od 31. julija 1929. Dotlej ni obstojal ne tak oddelek in ne današnji odsek za pouk v okviru oddelka za osnovno šolstvo v ministrstvu, ki je bil z omenjeno uredbo v novembru 1929. nainovno organiziran. Pač pa je obstojal dotlej odsek za pouk samo za Srbijo, Črno goro in Vojvodino in še ta v zelo siromašnem in skrajnem obsegu, s 3 uradniki. Za ostale dele države ni obstojal naučni odsek, temveč so reševali za vsako pokrajino personalni odseki istočasno tudi čisto naučne zadeve. Iste zadeve glade pouka so se reševale v raznih teh oddelkih na različne, neenotne načine. Z navedeno uredbo je bilo tudi to vprašanje pravilno rešeno, naučni odsek se je združil in poslovaje je enotno za vso državo.

S to uredbo je bil naučni odsek ministrstva razdeljen na pet oddelkov, in sicer: oddelek za meščanske šole, oddelek za narodne šole, oddelek za defektno deco, oddelek za zabavišča in oddelek za manjšinske šole. Vsak oddelek ima svojega šefa, odnosno referenta, ki rešuje, v sporazumu s šefom naučnega oddelka, naučne zadeve. Danes se lahko trdi, da predstavlja ta odsek pedagoški seminar, v katerem se rešavajo psiho-pedagoški problemi celokupnega pouka in za vso državo. Tako združen in urejen odsek za pouk ima podlago, da vodi pouk narodnih šol vzporedno z naprednim šolstvom severa in zapada.

Z ustanovitvijo oddelka za defektno deco je započeto intenzivnejše in sistematičnejše delo v pogledu pouka in vzgoje te dece. Za sedaj se delo tega oddelka omejuje na štiri področja, t. j. na slabonadajeno, slepo, gluhonemo in moralno pokvarjeno deco. Za tem je predvideno tudi poučevanje abnormalne, pohabljenе, zaostale, tuberkulozne dece, kratkovidne, naglušne in dece z govornimi hribami, za katero skrbijo tudi zapadne države, da se poučuje po posebnem psiho-pedagoškem stroju pouka.

V naši državi obstoje zavodi za gluhonemo deco v Beogradu, Jagodini, Zagrebu in Ljubljani, za slepo deco pa v Zemunu, Zagrebu in Kočevju. Za slabonadajeno (debilno) deco pa obstoje institucije v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu, Zemunu, Beogradu, Novem Sadu, Subotici, Veliki Kikindi in Banjaluki. Za vzgojo moralno pokvarjene dece obstoje zavodi za moško deco in maletoletnike v Beogradu, Glini in Palinskem, za ženske v Slavonski Požegi. V pedagoškem pogledu spadajo ti zavodi pod odsek ministrstva prosvete, drugače pod upravo ministrstva pravde.

Oddelku ministrstva prosvete je bila že takoj v početku odkazana naloga, da izobrazi strokovne učitelje za šole vseh vrst defektne dece. Iz tega ozira je g. minister prosvete izdal 23. avgusta 1929. odlok, da se premesti 10 učiteljev v Beograd, da posejajo v teku šolskega leta 1929/30. predavanja in polože ob sklepu leta izpit iz sledečih predmetov: psihologija deteta, psihopatologija deteta, ugotovitev inteligenčne stopnje šolskega otroka, vzgoja in pouk zaostale in nenormalne dece, pouk v oddelkih za nezadostno razvito deco in praktične vaje.

Razpisa so se lahko udeležili učitelji in učiteljice narodnih šol, ki so dovršili učiteljske s prav dobrim uspehom, med 25 in 35 starostnim letom, ki so poslednji 2 leti bili odlično ocenjeni. Prednost so imeli kandidati, ki so obvladali kak tuj jezik. V zvezi s tem odlokom je bil izdan 5. decembra 1929. drug odlok, ki je odredil, da prične tečaj 20. decembra 1929. in traja do 30. junija 1930. Kot voditelj tečaja je bil postavljen načelnik za osnovni pouk ministrstva prosvete. V zvezi s tem odlokom sta bila odprta dva razreda za slabonadajeno deco v Zemunu, ki naj služita tečaju kot vadnica in so bili imenovani tudi učitelji za ta razreda. Mesto 10 je bilo sprejetih v tečaj 18 učiteljev. Zavežati so se morali, da bodo najmanj pet let v službi v razredih za slabonadajeno deco. V ta tečaj sta bila sprejeta tudi dva učitelja specialnih šol iz Čehoslovake, Jan Šoltes, učitelj za slepe in Franjo Šrom, učitelj gluhonemih.

Z odlokom g. ministra prosvete od 15. januarja 1930. je bil tečaj priključen na osnovi § 25. zakona o učiteljskih moškemu učiteljsku ter je bil za voditelja tečaja imenovan ravnatelj učiteljskega. Ta je dobil nalogo, da v sporazumu s profesorji sestavi učni načrt ter ga predloži ministru prosvete v odobritev.

Od 6. do 12. se je vršil izpit prvega tečaja. Izpit je bil pismen, ustmen in praktičen. Tema izpita je bila vzeta iz pedagogike abnormalne dece v zvezi s psihopatologijo. Ustmeni izpit se je vršil iz vseh predmetov. Praktični izpit je poglaval vsak kandidat na vadnici v Zemunu. Vsi deli izpita so se vršili po načinu zrelostnih izpitov na učiteljsku. Komisijo so tvorili načelnik ministrstva prosvete za osnovni pouk, direktor tečaja in vsi profesorji. K izpitu so bili pripuščeni tudi kandidati, ki so že prakticirali v kakšni šoli (zavodu) za defektno deco (slabonadajeno, slepo, gluhonemo, moralno pokvarjeno) najmanj tri leta ter so bili odlično ocenjeni. Vsega se je priglasilo k izpitu 22 kandidata, od katerih je 17 položilo vse izpite povečini s prav dobrim in odličnim uspehom, 5 jih je bilo odgodenih za 3 mesece. Oba čehoslovška učitelja sta položila izpit z odličnim uspehom.

29. julija 1930. je izdal g. minister prosvete odlok, da se v oktobru 1930. leta otvori nov tečaj za izobražbo učiteljev defektne dece za slabonadajeno, gluhonemo in slepo deco ter da se sprejme 40 učiteljev. Tečaj ima trajati do kraja junija 1931. leta. 30 kandidatov se mora posvetiti vzgoji in pouku slabonadajene dece kot glavni stroki, a pouku in vzgoji slepe in gluhoneme dece kot stranski stroki. Po 5 kandidatov pa mora vzeti pouk in vzgojo slepe ali gluhoneme dece kot glavno stroko in postopek s slabonadajeno deco kot stransko stroko. Prednost za sprejem so imeli kandidati z boljšo kvalifikacijo in položenim praktičnim učiteljskim izpitom ter ne nad 5 leti službe. Razpis se je izvršil potom banjskih uprav, sprejem pa je bil izgotovljen do 15. septembra 1930. Izbor kandidatov je izvršil oddelek za defektno deco naučnega oddelka ministrstva prosvete.

Z odlokom od 30. julija 1930. so bili imenovani predavatelji za drugi tečaj, ki ima trajati 9 mesecev, dočim se je vršil prvi 6 mesecev. Predavanja se vrše iz sledečih predmetov: Pedagogika abnormalne dece (2 uri), metodika slabonadajene dece s seminarskimi vajami (4 ure), pedagoška psihologija (2 uri), psihologija deteta z ugotavljanjem inteligenčne stopnje (nadarjenosti) (3 ure), psihopatologija deteta z uvodom v telesne osobitosti in fizičnim razvojem deteta (3 ure), ročno delo (izdelava učnih sredstev) (2 uri), psihologija slepih (1 uro), metodika poučevanja slepih s seminarskimi vajami (4 ure), zgodovina pedagogike gluhonemih (2 uri), metodika pouka gluhonemih (4 ure) s seminarskimi vajami. Sprejetih je bilo 51 učiteljev, 7 jih je izostalo, tako da so sedaj na tečaju še 44 učitelji, ki so se opredelili za razne stroke: za slabonadajeno, gluhonemo in slepo deco. Vsi imajo prejemke kraja v katerem so službovali.

Kot vadnice služijo: Zavod za slepe v Zemunu (Aleksandrovo), zavod za gluhonemo in Beogradu in oddelki za slabonadajeno deco v Zemunu in Beogradu. Namen tečaja je usposobiti potrebno število učiteljstva za specialne šole. Vsak kandidat bo usposobljen za dve stroki, ker je po pravilniku obvezan vsak, da študira poleg glavne skupine še po eno kot stransko.

V svrhu specializiranja v pomožnem šolstvu so bili trije kurzisti odposlani na enoleten študij v inozemstvo, v Čehoslovako in Poljsko. Poleg teh se nahajajo še štirje strokovni učitelji defektne dece v Čehoslovaki, in to: Dušan in Olga Pantič ter Radivoj in Ruža Trjanič.

Oddelek za defektno deco ministrstva prosvete deluje skupno in sporazumno z istimi oddelki ministrstva socialne politike in narodnega zdravja.

Dovršujejo učne načrte za slabonadajeno, gluhonemo in slepo deco, ki bodo dobili skoro svojo potrebno sankcijo.

Izobrazbi in vzgoji defektne dece se posveča obilo pažnje, slično zapadu in severu ter je pričakovati, da ne bo prešlo mnogo časa, ko se bomo približali zapadno-evropskim državam ter bomo stali z njimi v isti črti. Dočim so eni prve tečaje za izobrazbo strokovnih učiteljev slabonadajene dece omejevali na nekaj dni in tednov, so naši tečaji mnogo solidnejši in bolje organizirani: prvi je trajal 6 mesecev in 10 dni, a sedanjí bo trajal 9 mesecev in izpit v 10 mesecu.

Pisec teh vrstic je imel priliko, kot odposlanec ministrstva se uveriti, da so dobili banjski kurzisti lepo in solidno podlago in izobrazbo iz psiho-pedagoških nauk in iz zdravstvene pedagogike. Tečaj jim je dal solidno podlago, da se lahko razvijejo v odlične učitelje pomožnih šol. — »Glasnik učiteljev«, mesečnik za vzgojo in pouk slepe, gluhoneme, slabonadajene in zaostale dece, št. 1., 2. februarja 1931.

Šolski upravitelji, pozor!

Intelektualna statistika.

Tiskovine
za intelektualno statistiko Lige
narodov

je založila z ozirom na obilna naročila šol.
upraviteljev Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Dobe se sledeče tiskovine:

1. Za društva, obrazec II. B.
2. Za knjižnice (biblioteke), obrazec IV. A.
3. Za predavanja, obrazec II. Cb.

Cena à 50 par. — Rok je do 20. marca.

Šolski upravitelji, pozor!

Ugodna prilika!

Uprava UJU pov. Ljubljana
razprodaja svojo zalogo

Zvončka in Popotnika

Predvojni »Zvonček« letnik (nevezan)

à Din 5—.

Povojni »Zvonček« do leta 1928./29.

à Din 10—.

»Popotnik« do leta 1928./29. letnik

à Din 15—.

(Brez poštnine).

Ne zamudite te ugodne prilike!

Spominjajmo se ob vsaki priliki
učiteljskih domov v Ljubljani in
v Mariboru!

že 50 let

najbolj priljubljena
krema za čevlje

Svoja domova lahko zgradimo s pomočjo Učiteljske gospodarske poslovalnice! — Zakaj?

Splošne vesti.

— **Umrli je v celjski bolnici tov. Vladimir Požar**, šolski upravitelj v Radečah pri Zidanem mostu. Pokojnik je bil član ožjega sveta poverjenstva UJU — Ljubljana, v loškem okraju je bil predsednik tamšnjega učiteljskega društva. V stanovski organizaciji se je udeleževal z vso vnemo ter je posredoval aktivno v delu. Bil je dober tovariš in se je vedno zavzemal za pravično stvar. Tudi kot šolnik je bil mož na svojem mestu. Zapuščala žena in pet otrok. Preostalom iskreno sožalje!

— **Šolski vrt in naturalno stanovanje.** Na stavljeno vprašanje odgovorjamo: Šolski vrt je učilo in ga mora obdelovati šolski upravitelj kot takega za prirodoznanski pouk. Ako sam tega ne more ali ne more, se mora poveriti upravi vrta kakemu drugemu učitelju na šoli. Glej zadevne odloke šolskih oblasti! Glede drugih zemljišč je vprašanje, kake pravice ima do njih šolski upravitelj. Ako so njemu dodeljene v užitek po neki ustanovi, lahko poljubno razpolaga z njimi. Ako so pa last krajavnega šolskega odbora, določa ta način uživanja. Stanovanje šolskega upravitelja je določeno po zakonu upravitelju in ga mora le-ta uživati. Ako se kako drugače dogovori s krajevnim šolskim odborom, bi bilo mogoče, da ga uživa kdo drugi. Nastane pa vprašanje, ali ima ostalo učiteljsko stanovanje v naravi. Ako ne bi prišlo to v prvi vrsti v poštev, ker ima po zakonu pravico do naturalnega stanovanja.

— **»Bolgarske učiteljice«.** V zadnjem »Učiteljski« poročila tovariš — »zič« o bolgarskem učiteljsstvu. Pozornost je vzbudil zlasti odstavek o učiteljicah, ki vsebuje sledeče stavke: »Domišljavost in nekakega dominantnega položaja nad kolegi ne poznajo (namreč bolgarske učiteljice). Vse se prav lahko poroče in zato med njimi ni najti starih samskih učiteljic.« — Ker sem imela priložnost, to opazko tovariša — »zič« že prej enkrat čitati (in slišati), si ne morem misliti, da bi bila brez namena. Imam vtis — in z menoj tudi druge tovarišice — kot da se neke nahaajo učiteljice, ki so »domišljave« in ki »hočejo imeti nekaj dominanten položaj nad kolegi«. Tovariš, ali poznate kje kakšno tako deželo na svetu, kjer bi se to godilo? Pa menda ne mislite celo na naše razmere pri tem? Potem pa, prijatelji, ne hodite na Bolgarsko proučavati tamkajšnje razmere, ampak pogledajte se raje v naše doma in v mentaliteto naše učiteljice. Pa boste kmalu videli, da so naše učiteljice še manj domišljave in da zavzemajo še veliko manj dominantno stališče napram svojim kolegom. Opazka o domišljavosti je sploh mestvarna. Domišljavost je duševna lastnost posameznika in se nikakor ne more aplicirati na gotov stan ali del stanu. Posamezni domišljavci se pa najdejo v vseh stanovih in je gotovo tudi med bolgarskimi učiteljicami katera vmes, kakor povsod. Da pa bolgarske učiteljice niso domišljave verjamem, saj so povsod učiteljice preskromne in preproste, da bi slovenska učiteljica imela večji ugled in boljše stališče v javnosti, če bi bila manj skromna. Često se poudarja, da je šolstvo v Sloveniji na visoki stopnji; ker je od vsega učiteljsstva 2/3 učiteljic, je to gotovo v veliki meri njihova zasluga. Da ne skušajo zavzeti »nekak dominanten položaj« nad kolegi, pri čem dejstvo, da ne zavzemajo niti v organizaciji, niti po družinski nobenega vodilnega mesta. Pisec navaja tudi kot nekako posebno prednost bolgarskih učiteljic, da »med njimi ni najti starih samskih učiteljic«. Take starokopitne izjave in opazke so mogoče samo še pri nas. Vsi vemo, da je v severnih državah, kjer je kultura na višku, med najbolj izobraženimi ženami zelo mnogo takih, ki se niti nečejo poročiti in posvečajo celo svoje osebo poklicnemu in javnemu delu. Tudi vse prosvetno delo med našimi ženami je povečini plod »starejših samskih učiteljic«. Kajti mlajše romajo iz kraja v kraj in se ne morejo tako hitro vživeti v nove razmere, poročene pa so že itak povečini preveč uprežene od svoje trojne dolžnosti. Kar se tiče enakopravnosti je sicer res da so učiteljice službeno enakopravne s kolegi, vendar pa tudi tam žene nimajo enakih državljskih pravic kot moški in se morajo boriti za vsako postojanko, prav kakor so se morale boriti drugod, ali pa še bolj. Med prvoboriteljicami za enakopravnost zavzemajo prvo mesto učiteljice in g. Ivanova, voditeljica ženskega gibanja na B., je tudi učiteljica. Ves razvoj gre isto pot kakor pri nas, samo, da imajo tam žene morda nekoliko več možnosti razmaha, vsled česar imajo nedvomno tudi veliko bolj »dominanten položaj« kot pri nas. — Angela Vode.

— **Učiteljskim društvom, ki niso vplačala članarine.** S to številko »Učiteljski« postavimo dostavljene stanovskih listov vsem onim, v zadnjem »Učiteljski« navedenim društvom, ki kljub večkratnim opominom niso izpolnili svojih obveznosti napram glavni blagajni. Stanovski listi se bodo tudi nadalje tiskali v isti nakladi, kakor doslej in bodo za ona društva, ki teh ne bodo prejela, deponirani pri UJU, pov. Ljubljana toliko časa, da dotična društva uredijo svoje zadeve. — Dalje prosimo za nakazilo prispevka a 5 Din za Dački dom v Beogradu, katerega termin je določen do 15. marca t. l. Vsako nakazilo naj bo označeno s kratkim pojasnilom. — **Poverjenišstvo UJU Ljubljana.**

— **P. n. uredništvo!** Blagovollite, prosim, obelodaniti imena vseh nagrajencev referata o štednji potom poštne hranilnice. Svoječasno je prineslo dnevno časopisje imena letih nagrajencev, dočim jih mora biti po zadnjem pravilniku 20. — Naš tisk pa ni

obelodanil nič! — Odgovor: Poštna direkcija, odnosno direkcija poštne hranilnice nam ni poslala zadevne objave, zato svetujemo in teresiranim, da se obrnejo na njo.

— **Oklic!** »Društvo učiteljic v Ljubljani« vabi vse tovarišice k sodelovanju pri sestavi novega učnega načrta za ženska ročna dela na osnovnih šolah, ker nam je isti silno potreben. Prosimo tudi, da podajo tovarišice svoje misli k izpopolnitvi praktičnega učnega načrta za ženska ročna dela na učiteljscu. Učiteljica z izdelke naj pove, kaj bi bilo še potrebno, da se nauče kandidatinje in česar se manjka učiteljici pri znanju tega predmeta. Pri odboru seji dne 8. marca t. l. se je izvolil poseben odbor, ki namerava na podlagi vposanih predlogov sestaviti podroben učni načrt, kakršen bi bil potreben za današnje čase. Predloge prosimo do 24. marca 1931. Pri že omenjeni javni odborovi seji je bila udeležba tovarišice vsa častna; poleg tega so se odzvali vabiti tudi kandidatinje 5. letnika. Na programu je bilo tudi predavanje tovarišice Dolganove o temi: Kulturna duševnost učiteljice kot vir njenega dela in življenja. — O referatu, ki je bil privrsten, se bo razpravljalo na prihodnjem sestanku. — A. Celnarjeva, tajnica.

— **Občni zbor društva meščanskošolskega učiteljskega v Celju.** V ponedeljek dne 9. marca 1931. se je vršil redni letni občni zbor društva učiteljev meščanskih šol v Dravski banovini, v poslopiju meščanske šole v Celju z naslednjim dnevnim redom: 1. Poročilo društvenih funkcionarjev. 2. Volitve novega odbora. 3. Slučajnosti. Na predlog predsednika ravnatelja Humeka se je odprla Nj. Vel. kralju vdanostna brzojavka. Nato je podal predsednik svoje in tajniško poročilo od zadnjega zborovanja do danes. Poročilo je bilo izčrpano in zborovalci so ga odobravajoč z zadovoljstvom vzeli na znanje. Društveni tajnik Rudež je v vznešeni besedah na kratko orisal desetletno zaslužno delovanje predsednika Humeka, kateremu je v imenu društva poklonil za spomin krasno zlato uro. Zborovalci so pa predsedniku navdušeno aplavdirali tako, da se jih je komaj pomerilo. Predsednik se je ginjen zahvalil za dar in pozornost. Blagajničarka Čretnikova je podala zadovoljivo blagajnično poročilo, ki se je vzelo na znanje; a tov. Kalinova je pa v imenu preglednikov računov predlagala, da se blagajničarki, kakor tudi celemu odboru, da absolutorij. Dosedanji predsednik Humek se je za predsedstvo lepo zahvalil. Zato je bil občni zbor prisiljen izvoliti nov odbor, v katerega so bili izvoljeni: za predsednika Rupnik iz Šiške, za podpredsednika Fakin iz Viča, za tajnika Fajdiga iz Ljubljane, in za blagajničarko pa Čretnikova iz Šiške. V odbor so bili izvoljeni: Rudež iz Trbovelj, Rismal iz Slov. Bistrice, Osterc, Mlinaričeva in Klopčičeva, vsi iz Maribora, in Gaspari iz Rakeka. Namestniki tih so: Šterbenk, Cilenšek, Vutkovič in Vončina. Preglednika računov sta Kalinova in Roma. Za Zvezinega delegata je bil izvoljen Fakin. Nato so se izvolili še delegati za beograjski kongres: Kveder, Šegula, Rudež, Šterbenk in Jugova. V svrhu nadaljnjega izobraževanja in spoznavanja naše lepe domovine se je sklenilo, naprositi prometno ministristvo za enkratno brezplačno vožnjo onega učitelja(ice), ki si želi ogledati najvažnejše kraje naše države. Razen tega se je pri slučajnostih sprejelo še več dobrih predlogov. — F. A.

— **Učiteljska gospodarska poslovalnica** je ta teden pričela nakazovati obljubljeni odstotke v izmeri, kakor je to določila seja upravnega odbora in nadzorstva in kakor je svetoval širji sosvet dne 2. februarja. Komur ni kaj jasno, naj se obrne na predsednika svojega društva. Ako pa tam ne dobi zadostnega pojasnila, pa na UGP v Mariboru.

— **NOVA TISKOVINA ZA ŠOLSKE UPRAVITELJE.** Mesečni izpremembeni izkaz učiteljskega na šolah. V zmislu zadnjega odloka ministristva prosvete O. N. br. 8561-2 II. 1931 in kr. banske uprave IV. No. 3275 od 12. februarja 1931. je to tiskovino založila Učiteljska tiskarna. Obenem je tudi primerna za negativno poročilo. Naroča se v Učiteljski knjigarni v Ljubljani.

— **Tovarišica Anka Vomerjeva — umrla.** V soboto je umrla naša tovarišica Anka Vomerjeva v Gracu, kamor je šla iskat poslednje rešitve svoji zavratni bolezni. Njena nehadna smrt je pretresla zlasti učiteljske kroge. Zakaj bila je zavedna in vzorna učiteljica, skrbna mati svojim trem nedoraslim otrokom in ljubca soproga našemu tovarišu Ivanu. Pred nekaj leti je šla zaradi vratne bolezni v pokoj in sedaj ji je podlegla stara komaj 50 let. Zaradi svoje značajnosti in ljudomilosti je bila silno priljubljena in visoko čislana ne samo v učiteljskih, ampak tudi v izvenučiteljskih krogih. Bodi ji ohranjen med nami svetel spomin, preostalom pa naše iskreno sožalje!

— **† Valentin Brence.** V nedeljo so položili v Mariboru k večnemu počitku upokojenega nadučitelja in častnega občana velenjskega Valentina Brenca, ki je preminul v 64. letu svoje starosti. Naj v miru počiva!

— **Obvestilo litjskemu učiteljsstvu.** Tov. blagajnik Dr. Rostohar je odšel na daljši bolezenski dopust ter je prevzela za to dobo tudi blagajniške posle tov. Z. Vrščajeva v Zagorju. — Vsa upraviteljsstva se naprošajo, da oskrbe res primerne slike šolskih poslopij v predpisani obliki, ker se drugih oblik ne more uvrstiti. Kjer dela slikanje težave, naj se morda obrnejo na kakkega tovariša-amarterja, ki jim gotovo pomore do cenene slike. Po enorazrednicah naj se vzyame na sliko

eventualno otroke, kar so nekateri tudi že storili. Pohitite s slikami, čas beži! — **Tajnica.**

— **Učiteljski dom v Mariboru** opozarja svoje članstvo na redni občni zbor, kateri se bo vršil v četrtek 19. t. m. ob 10. uri v deški meščanski šoli v Mariboru. Važnosti učiteljskih domov, upamo, ni potrebno še posebej poudarjati. Učiteljski dom v Mariboru si je postavil razmeroma v kratki dobi že trden temelj. Dolžnost nas vseh je, da ga čimprej zgradimo do strehe. Zato bi bilo uместno, da so na občnem zboru zastopana vsa učiteljska društva bivše mariborske oblasti in sodelujejo s svojimi predlogi. Katero društvo pa nikakor ne more poslati svojega zastopnika, naj pa pošlje svoje predloge in navsešte pravočasno predsedniku. — V delu in žrtvah za druge ne pozablajmo lastnega stanu!

— **Namesto drobne cvetke na sveži grob umrle tovarišice Anke Vomerjeve** je daroval 80 Din Učit. domu v Mariboru tov. A. H. Kdo bo še izmed mnogih njenih tovarišic, prijateljev in znancev na ta način počastil spomin vzgledne pokojnice?

— **† Tov. Anico Kotnikovo, učiteljico pri Sv. Urbanu** smo v torek 24. februarja spremili na njen zadnji poti v Mariboru. — Po dolgotrajni zavratni bolezni se je morala v cvetu svoje mladosti — saj je bila komaj 24 let stara — ločiti od svojih dobrih staršev, edine sestre in mas tovarišev, ki smo jo imeli vsi prav radi. — Njeno prvo službeno mesto je bil Sv. Urban sredi solnčnih Slovgoric, kamor je prišla polna idealov mladega človeka-učitelja. In tu jo je zgrabila bolezen, katero je sprva premagovala vkljub naporni službi, pozneje pa je morala v zdravišče. A vse zdravljenje ni nič pomagalo. Zadnje mesece je rapidno hiralala in v nedeljo 22. februarja se je poslovila za vedno. Na zadnji poti jo je spremljala množica ljudi, ki so pokazali, kako radi so jo vsi imeli. V imenu slovenskih tovarišev se je poslovil od nje tov. M. Majcen in menda ga ni bilo očesa, ki se ni solzilo ob njegovih ganljivih besedah. — Učiteljici in ljubeznivi tovarišici bodi ohranjen blag spomin! — St. H.

— **Zakon o narodnih šolah mora imeti vsaka učiteljica in vsak učitelj, ker mora poznati nove predpise, po katerih se mora računati. Rabite ga dnevno in ga morate imeti vedno pri roki. Učiteljska tiskarna je znižala svoji izdaji ceno na Din 15. Ta izdaja vsebuje tudi zakon o Sokolu kraljevine Jugoslavije ter vse potrebne določbe iz zakona o učiteljskih in srednjih šolah. Ako še nimate zakona, naročite ga takoj po dopisnici pri Učiteljski knjigarni v Ljubljani, dokler je še kaj zaloge.**

Naša gospodarska organizacija.

UČITELJSKI ZDRAVILIŠKI DOM V ROGAŠKI SLATINI,

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

VABILO

na XII. redni občni zbor »Učiteljskega zdraviškega doma v Rogški Slatini, r. z. z. o. z., ki se bo vršil v sredo dne 25. marca 1931. ob 9. uri v poslopiju mestne deške osnovne šole v Celju:

Dnevni red:

1. Poročilo načelnika o poslovanju v letu 1930.
2. Računski zaključek za leto 1930. in odobrenje letnega računa.
3. Čitanje revizijskega poročila.
4. Sprememba pravil.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi občni zbor ne bil sklepčen ob določen uri, se vrši eno uro pozneje na istem kraju in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu zastopanih združnikov.

Dol pri Hrastniku, dne 4. marca 1931.

Za načelstvo:

Anton Gnus. — Vitko Jurko.

Osebne zadeve.

— **i Stalnost v državni službi je priznana:** Primožič Ivanu, učitelju v Koprivniku.

— **i Napredovali so v II./3. skupino:** Puhr Drago, strokovni učitelj v Zgornji Šiški a 10%, Pos. v II./4. skupino: Pogačnik Štefka, učiteljica v Krašnji, Bezeljak Marija, učiteljica na Uncu.

Stanovska organizacija UJU

Iz društev:

Vabila:

— **LITIJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** bo zborovalo v soboto 21. marca v Ljubljani v beli dvorani »Uniona«. Na dnevnem redu je poleg društvenih zadev predavanje g. Frana Finžgarja. Tema: »Na katere duhovne osnove gradimo v narodu vzgojo in prosveto?« Za radi aktualnega predavanja g. Finžgarja, kakor tudi zaradi važnih internih zadev društva prosimo polnoštevilne udeležbe. Začetek ob 9. uri. Prosimo pa vse člane, da upoštevajo točnost.

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KOČEVSKI OKRAJ** bo zborovalo dne 21. marca 1931. ob 11. uri v osnovni šoli v Kočevju. Poleg društvenih poročil je na dnevnem redu pedagoško predavanje in poročilo odposlana ca UGP. — Udeležba obvezna.

Udruženje jugoslovenskega učiteljsva

— **poverjeništvu Ljubljana** javlja, da je umrl dne 10. marca 1931. v celjski bolnici iskren tovariš in zaveden stanovski delavec, gospod

Vladimir Požar,

član ožjega sveta in šolski upravitelj v Radečah pri Zidanem mostu.

Pogreb blagega pokojnika se je vršil dne 12. marca 1931. v Radečah.

Vnetemu in zavednemu tovarišu ohranimo časten spomin.

Poverjeništvu UJU v Ljubljani.

Poročila:

+ ŠMARSKO - ROGAŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je imelo svoje zborovanje v soboto 14. februarja v Rogaški Slatini.

Od 87 članov je bilo navzočih 47. t. j. 54%.

I. Predsednik tov. Verk otvori zborovanje in pozdravi navzoče člane in goste iz kozjanskega učiteljskega društva, ki so se udeležili zborovanja v lepem številu kljub izredno neugodnemu vremenu. Posebej pozdravi predsednik prosvetnega inspektorja g. dr. F. Kotnika in se mu obenem zahvali, da se je odzval povabilu za predavanje o nabiranju narodopisne snovi.

II. Zapisnik o zadnjem zborovanju se prečita in odobri.

III. O nabiranju narodopisne snovi predava g. dr. F. Kotnik. G. predavatelj je razdelil snov na tri dele: 1. zgodovina narodopisja s posebnim ozirom na češko narodopisno razstavo leta 1896., 2. pojem in obseg narodopisja in 3. navodila za nabiranje narodopisne snovi v tukajšnjem srezu. — Početki narodopisja segajo v 18. stoletje in najdejo rodovitni tal v dobi romantike. Smoter narodopisja je v tej dobi povzdiga narodne zavesti in samozavesti, ki pa neredko dovede do subjektivnega vrednotenja folklornih elementov. Pričetek nove dobe v narodopisju znači češka razstava v Pragi leta 1896. Pomen tega dogodka je dvojen: razstava nazorno prikazuje obseg, vsebino in sistematiko narodopisja, obenem pa da zlasti Južnim Slovanom dragocenih pobud za delo v tem pravcu. Narodoslovje postane znana in dobi posledaj bolj realističen in objektivni značaj, ločita se pojma etnologija in etnografija, narodopisni elementi se razdelijo v duševne in materijalne, narodopisju se prideli kulturne naloge (obnova narodopisnih občeštev i. dr.). Narodopisje je postalo zlasti pri nas važen element za vzgojo k zavesti narodne in državne skupnosti, zato je predvsem učitelj poklican, da na eni strani posreduje zbiranje narodopisnega gradiva zlasti iz svoje ožje okolice, na drugi strani pa lahko pospešuje pronicanje folklornih elementov med narod. — Podrobna navodila za delo sledi v debati.

Sreski šolski referent, tov. Šumer poroča, da se je v tukajšnjem srezu že nabiralo domovinoznansko gradivo pred kakimi 20 leti; med tem gradivom je tudi dosti stvarine, ki utegne imeti narodopisno vrednost. To gradivo bi bilo v doglednem času, vsaj tekom enega leta zbrati, izpopolniti in razporediti, v to svrhu pa so potrebna učiteljsvu strokovna navodila. G. predavatelj se radevolje odzove prošnji, da bo izdelal podrobna tošvarna navodila, ki se bodo nato razposlala posameznim šolam v svrhu obravnave pri domačih učiteljskih konferencah.

Po končanem predavanju se je tovariš predsednik zahvalil g. predavatelju za trud, ki obeta dobrih uspehov, sodeč po zanimanju, ki ga je vzbudilo predavanje pri zborovalcih.

IV. Tov. predsednik poda poročilo o zadnji seji širjega sosveta. Na predlog tov.

Finka izjavi društvo svoje soglasje s spomenico, izdelano na tej seji. Tov. Stefanciosa predlaga, naj poverjeništvu izrazi zahvalo učiteljsva za izjavo solidarnosti vsem tistim udruženjem, ki so bila o priliki znanih izpadov na učiteljsvo na naši strani.

V. O delovni šoli poroča tov. Lorgera Mulejeva. Poročevalka obravnava slučaje iz prakse v svojem poizkusnem razredu, kadar učna enota (izhodišče) ne nudi dovolj snovi za vse predmete. Dobro se je obneslo čitanje perijodičnega mladinskega čtiva (»Naš rod«, mladinske priloge dnevnikov) v razredu. Pomoc bolj nadarjenih, manj nadarjenim rodi dobre sadove, uspehi delovne šole pa se kažejo zlasti v tem, da si znajo tudi manj nadarjeni učenci sami pomagati. Zanimiva poročila kažejo, da tov. Lorgereva pogumno in uspešno orje ledino nove šole v našem srezu.

VI. Po končanem zborovanju se tovariš predsednik zahvali predavateljem in zborovalcem za udeležbo in zaključi zborovanje. Prihodnje zborovanje bo 18. aprila v Rogaški Slatini.

Miloš Verk, preds.

J. Rupnik, tajnik.

+ ZBOROVANJE SRESKEGA UČITELJSKEGA DRUŠTVA UJU — LJUBLJANSKA OKOLICA — vzhodni del — dne 14. februarja 1931. ob 9. uri v osnovni šoli v Mostah.

Od 113 članov prisotnih 71, t. j. 63%.

Dnevni red: 1. Otvoritev po tov. predsedniku. 2. Predavanje g. dr. Rusa: »Človek in priroda v ljubljanski okolici. 3. Letovanje na Rabu — referira predsednik Kosin. 4. Raznoterosti.

I. Po otvoritvi zborovanja s pozdravom navzočim tovarišem in pozdrav predavatelju g. dr. Rusu — poroča predsednik tov. Kosin na kratko o seji širjega sosveta, ki se je vršila dne 1. februarja 1931. v Ljubljani.

Na prvem mestu omenja »Spomenico« banski upravi, ki jo je podpisal v svojem in v imenu članstva — nakar se pri glasovanju ugotavlja, da so vsi soglasni za Spomenico.

Med drugim omenja iz poročila glavnega tajnika, da se je napravila vloga, da bo

banska uprava objavila vsa prosta mesta — da se stalni učitelj ne premesti brez disciplinarnih preiskave — dalje željo nekaterih družtev glede razdelitve »Matic« in »Našega roda«, kar pa ne gre, ker je število naročnikov naraslo, in še marsikaj drugega.

Koncem predsednikovega poročila se oglasi tov. Lulik, ki zagovarja naše težko delo v šoli, kot naše poklicno delo in ne zdi se mu prav, da se nam nalaga prekomerno izvenšolsko delo, za katero posamezni dostikrat niti kos ni. Idealnost je učitelja dovedla do izvenšolskega dela in sam bi si moral urediti to prosvetno delo.

Po kratki stvarni debati poudarja učiteljski zbor, da je v popolnem soglasju s tovarišem Lulikom; zato se na predlog tov. Erjavca stavi v imenu vseh navzočih resolucijo, ki jo prinašamo na drugem mestu.

II. Predavanje g. dr. Rusa: »Človek in priroda v ljubljanski okolici« je bilo vsekakor zanimivo, zato je žel g. predavatelj za svoje lepo izvajanje odkrito priznanje z živahnim aplavzom.

III. Končno nas je tov. predsednik v živahnem govoru navduševal za letovanje na Rabu.

Poslušali smo ga kot kakega Robinzona, ki nam pripoveduje o svojih dogodkih na našem krasnem Jadranu. Ko je končal, je seveda sledilo zadovoljno pritrdjevanje.

IV. Pri raznoterostih smo prereševali še manjša vprašanja, kakor o »Samopomoči«, o »Učiteljskem domu«, o Gospodarski poslovavnici, o pevskem zboru, glede stanarine, kuriva in drugo; nakar je predsednik zaključil zborovanje.

M. Kosin, t. č. preds. A. Malnar, t. č. tajnica.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstvo, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—

FOTO-SPORT

Vam dela veselje le z dobro kamero, katero kupite najcenejše pri **Fr. P. Zajec**, optik — Ljubljana, Stari trg 9. — Ceniki brezplačno!

Prosto stanovanje

za vodstvo in nadzorstvo posestva v okolici Celja se nudi verziranemu g. učitelju v pok. Informacije na poštni predal št. 2 v Celju.

Tvrdba Ign. Žargi - „Pri nizki ceni“

Ljubljana — Sv. Petra cesta št. 3 in 11
priporoča

bogato zalogo raznega modnega blaga, vseh vrst perila, kakor rokavic, nogavic, srajc, kravati ter damsko konfekcijo. Potrebščine za krojače in šivilje.
N A D E B E L O I N D R O B N O

D E Ž N I K I

L. MIKUŠ
LJUBLJANA
Mestni trg št. 15

Na malo
Na veliko

UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI

Jena/moderneje urejena in izvršuje vsa tiskarska dela od najpreprostejšega do najmodernejšega.

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. — Ilustr. knjige v enobarvnem in večbarvnem tisku. Brošure in knjige v malih in največjih nakladah. — Časopise, revije in mladinske liste.

Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov.

LASTNA TVORNIKA ŠOLSKIH ZVEZKOV

Šolski zvezki za osnovne, mešč. in srednje šole. Risanke, dnevniki in beležnice.

Vse tiskovine za društva in šole (lepake, letake, izpričevala itd.) dajte v tisk Učiteljski tiskarni!

UČITELJSKA KNJIGARNA

ima v zalogi „Galerijo naših mož“: 1. Trubar, 2. Vodnik, 3. Slomšek, 4. Prešeren, 5. Levstik, 6. Stritar, 7. Jurčič, 8. Gregorčič, 9. Aškerc, 10. Tavčar, 11. Levec, 12. Erjavce, 13. Jenko, 14. Cankar, 15. Gangl, 16. Parma, 17. Kersnik, 18. Maister, 19. Župančič, 20. Strossmayer. Slika 10 Din.

Ustanovljeno l. 1839.
Telefon št. 2282

Vaše potrebščine krije najceneje v manufakturni trgovini

„PRI SOLNCU“

Glavni trg 9

Prodaja tudi na obroke!

Za obilen obisk se priporoča

ALOJZ DROFENIK

DVOKOLESA. ŠIVALNE STROJE

GRAMOFONE

dobite najceneje v trgovini

FRANC LEPOŠA, MARIBOR

GLAVNI TRG ŠT. 1

KARO
Industrija ževljcev

Samo dobre kvalitete!

za promenado
za cesto
za močno rabo
za turistiko
za lov
za smučanje.

MARIBOR
Koroška cesta 19.

Cenjeno učiteljstvo uživa še vedno že znane plačilne ugodnosti.

Zahtevajte cenik!

Gostilna Ražem

Ljubljana
na Žabjaku št. 3

Točijo se pristna štajerska, dolenska, in dalmatinska vina. — Primorska kuhinja. Vsak četrtek, petek in nedeljo sveže morske ribe